

Yetişkinlerin Aile Değerlerinin Kişisel Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Prof. Dr. Arzu Özyürek^{1*}, Hüseyin Özpınar², Arife Okcu³
Büşra Seher Kabakus⁴, Şerife Öksüzöğlü⁵, Serap Fikir⁶
Şevki Akarsu⁷, Mehmet Karaoğlu⁸, Muhammed Akif Yağımlı⁹
Hülya Şahin¹⁰

Geliş tarihi: 18.06.2019
Kabul tarihi: 11.08.2019

Atıf bilgisi:

IBAD Sosyal Bilimler Dergisi
Sayı: 5 Sayfa: 121-133
Yıl: 2019 Dönem: Güz

This article was checked by Turnitin.
Similarity Index 19%

¹Karabük Üniversitesi, Türkiye,
a.ozyurek@karabuk.edu.tr, ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0002-3083-7202>.

²Karabük Üniversitesi, Türkiye,
husevinozpınar@karabuk.edu.tr, ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0001-6839-6003>.

³Karabük Üniversitesi, Türkiye,
a.arife.okcu@hotmail.com, ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0003-2460-7440>.

⁴Karabük Üniversitesi, Türkiye,
sark_gunesi@windowslive.com, ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0001-6757-3565>.

⁵Karabük Üniversitesi, Türkiye,
kehkesan_81@hotmail.com, ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0002-4170-1087>.

⁶Karabük Üniversitesi, Türkiye, serap-
fikir17@hotmail.com, ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0002-0823-0914>.

⁷Karabük Üniversitesi, Türkiye,
sevkiakarsu@gmail.com, ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0002-5747-4720>.

⁸Karabük Üniversitesi, Türkiye,
m.karaogluu@hotmail.com, ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0002-2361-3243>.

⁹Karabük Üniversitesi, Türkiye,
makifyagimli@karabuk.edu.tr, ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0002-4101-3831>.

¹⁰Karabük Üniversitesi, Türkiye,
s.hulya.sahin@gmail.com, ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0001-9484-6602>.

* Sorumlu yazar

ÖZ

Bireyin bakım ve gelişiminin desteklenmesinde olduğu gibi değer eğitiminde de birinci derecede sorumlu kurum aile olarak görülmekte, bireyin değer kazanımı ailede başlamaktadır. Bireylerin görüşleri ise tutum ve davranışlarına yansımaktadır. Bu nedenle bu çalışmada, yetişkinlerin aile değerlerine ilişkin görüşlerini bazı kişisel değişkenlere göre incelemek amaçlanmıştır. Betimsel tarama modelindeki çalışmada, çalışma grubu 18 yaş üzeri 201 kişiden oluşmuştur. Verilerin toplanmasında Aile Değerleri Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Sonuç olarak; aile değerlerinin cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi, meslek ve çocuk sayısına göre farklılaştığı belirlenmiştir. Kadınların Karar Alma Süreçleri, Evliliğe Bakış, Kadının Roller, Duygusal Bağ ve Şiddet alt boyutlarının erkeklerin puanından; erkeklerin Anne-Çocuk İlişkisi alt boyutu puanının kadınların puanından anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Yaşı 30 ve üzeri olanların Anne-Çocuk İlişkisi alt boyut puanı, 31 yaş ve üzeri yetişkinlere göre daha yüksek bulunmuştur. Lisans mezunu yetişkinlerin Şiddet alt boyut puanlarının ilköğretim mezunlarından, profesyonel meslek grubundaki yetişkinlerin Evliliğe Bakış ve Kadının Roller alt boyut puanlarının çalışmayan ve memur olanlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Üç ve daha fazla çocuğu olan yetişkinlerin Cinselliğe Bakış alt boyut puanı tek çocuğu olanların puanına göre daha yüksek bulunmuştur. İki çocuğa sahip yetişkinlerin Anne-Çocuk İlişkisi puanı diğerlerinden düşük, hiç çocuğu olmayanların Akriba İlişkileri puanı ise bir çocuğu olanların puanına göre anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile Değerleri, Geleneksel Değerler, Evliliğe Bakış, Çocuğun Değeri.

Analysis of Family Values of Adults According to Some Personal Variables

Prof. Dr. Arzu Özyürek^{1*}, Hüseyin Özpınar², Arife Okcu³
 Büşra Seher Kabakus⁴, Şerife Öksüzöğlü⁵, Serap Fikir⁶
 Şevki Akarsu⁷, Mehmet Karaoğlu⁸, Muhammed Akif Yağimli⁹
 Hülya Şahin¹⁰

First received: 18.06.2019

Accepted: 11.08.2019

Citation:

IBAD Journal of Social Sciences

Issue: 5 **Pages:** 121-133

Year: 2019 **Session:** Fall

This article was checked by *Turnitin*.
 Similarity Index 19%

¹Karabük Universtiy, Turkey,
 a.ozyurek@karabuk.edu.tr, **ORCID ID**
<https://orcid.org/0000-0002-3083-7202>.

²Karabük Universtiy, Turkey,
 huseyinozpınar@karabuk.edu.tr, **ORCID ID**
<https://orcid.org/0000-0001-6839-6003>.

³Karabük Universtiy, Turkey,
 a.arife.okcu@hotmail.com, **ORCID ID**
<https://orcid.org/0000-0003-2460-7440>.

⁴Karabük Universtiy, Turkey,
 sark_gunesi@windowslive.com, **ORCID ID**
<https://orcid.org/0000-0001-6757-3565>.

⁵Karabük Universtiy, Turkey,
 kehkesan_81@hotmail.com, **ORCID ID**
<https://orcid.org/0000-0002-4170-1087>.

⁶Karabük Üniversitesi, Türkiye, serap-fikir17@hotmail.com, **ORCID ID**
<https://orcid.org/0000-0002-0823-0914>.

⁷Karabük Universtiy, Turkey,
 sevkiaarsu@gmail.com, **ORCID ID**
<https://orcid.org/0000-0002-5747-4720>.

⁸Karabük Universtiy, Turkey,
 m.karaogluu@hotmail.com, **ORCID ID**
<https://orcid.org/0000-0002-2361-3243>.

⁹Karabük Universtiy, Turkey,
 makifyagimli@karabuk.edu.tr, **ORCID ID**
<https://orcid.org/0000-0002-4101-3831>.

¹⁰Karabük Universtiy, Turkey,
 s.hulya.sahin@gmail.com, **ORCID ID**
<https://orcid.org/0000-0001-9484-6602>.

* Corresponding Author

ABSTRACT

Family is regarded as the foundation having the primary responsibility in both supporting individual's care and development, and values education. Individuals first start to acquire values from their families, and views of the individuals reflect on their behaviors and attitudes. Thus, in this study, it has been aimed to analyze views of the adults about family values according to some personal variables. The study was designed in accordance with descriptive survey model. Sample group of this study composed of 201 participants over the age of 18. While gathering the data, there was used the Family Values Scale. The data was analyzed through t-test and One-way Analysis of Variance (ANOVA). As a result, it has been detected that gender, age, education, job and number of children have effect on family values. It has been found that scores of the females are significantly higher than males' in the sub-dimensions of Decision-making Process, Marital View, Roles of the Women, Emotional Bond, and Violence; and scores of the males are significantly higher than females' in the sub-dimension of Mother-Child Relationship. It has been discovered that scores of the Mother-Child Relationship sub-dimension is significantly higher in individuals at the age of 30 and below than individuals at the age of 31 and above. Also, it has been found that scores of the Violence sub-dimension is higher bachelor's degree than primary school graduates; and scores of Marital View and Roles of the Women sub-dimensions are higher for the adults having professional occupations than the adults being civil servant or having no job. For those having 3 or more children, it is found that scores of View of Sexuality sub-dimension are significantly much higher than those having only one child. While the scores of Mother-Child Relationship sub-dimension are significantly lower for those having 2 children, it has been found that scores of Relationship with Relatives sub-dimension are significantly lower for those having no child.

Keywords: Family Values, Traditional Values, Marital View, Value of the Child.

1. GİRİŞ

Değer, kelime anlamı olarak bir şeyin önemini belirten, toplumsal kabul gören doğrular, inanılan, arzu edilen ve davranışlar, mevcut ile olmaması gerekenler arasındaki orta bir ölçüttür (Aydın ve Akyol Gürler, 2012). Bir nesne, varlık veya faaliyeti diğerlerinden daha üstün tutma, bir durumu diğerine tercih etme eğilimi anlamına gelmektedir (Aydın, 2017). Bireyin davranışlarına yön veren veya başkalarını yargılamaya etki eden değerler, topluma uyumu kolaylaştırır. Bu açıdan bakıldığında değerler, bireyin amaçlı ve bilinçli davranışlarının bir ölçütüdür (Ergene, 1999). Değer, Türk Dil Kurumu (2019) tarafından da “Bir ulusun benimsediği kültürel, bilimsel ve ekonomik değerlerin tümünü oluşturan maddi-manevi olgu” şeklinde ele alınmaktadır.

Değerler doğuştan getirilmeyip sonradan kazanılan yargılardır. Bireyler arası sosyalleşme sürecini oluşturan değer kazanımı, eğitim yoluyla gerçekleşse de (Zajda, 2014) yalnızca okullardaki dersler aracılığıyla sağlanmaz (Aydın, 2017). Bireyin değer kazanımında belki de en önemli etkiye sahip kurum, ailedir. Biçimsel olarak farklılıklar gösterse de aile; anne-baba-çocuklardan oluşan ve toplumdaki en küçük yapı taşıdır. İlk toplumlardan günümüze kadar ailenin var olduğu süreçte aile, kişilerin birbirine karşılıklı sadakat, sevgi ve saygısını içermektedir. Ailedeki düzen ve birlikte yaşama isteği hem biyolojik hem de sosyal bir kurum olarak nüfusun artması, biyolojik ve psikolojik doyum sağlama, milli kültürün aşılması, sosyalleşme gibi rolleri üstlenir (Kızıler ve Canikli, 2015; Karadağ, 2015).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 42. maddesinde aile “*Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilâtı kurar*” (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982). Şeklinde tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşıldığı üzere kendine özgü değerleri bulunan aile, bireyin değer kazanımına önemli bir katkı sunmaktadır. Ailenin temellerinin atıldığı evlilik olgusu ise, toplumsal kabul gören yetişkin farklı iki cinsin bir araya gelerek kurdukları insan doğasında bulunan cinselliğin yasal yolla karşılanması ve insan kendi neslinin devamını sağlayan birliktelik olarak kabul edilmektedir (Giddens, 2000; Şeker, 2015).

Aile ve öğretmen, değer oluşturmada çocuk üzerinde etkin bir güce sahiptir. Yaşanarak aktarılan değerler başlangıçta alışkanlık olarak kazandırılabilir. Aile bireyleri ve öğretmenler, çocuğun bir değere bakışını ve kazanımını sadece anlatma yoluyla değil tutum ve davranışlarıyla da desteklerler. Çocuklar, içinde buldukları toplumda doğru, yanlış, iyi veya kötü davranışların neler olduğunu, bu davranışların nasıl hayata geçirildiğini öğrenmek ve bunları hayata geçirmek durumundadırlar (Aktepe ve Tahiroğlu, 2016). Çocuklar, tüm toplumlarda geleceğin yetişkinleri olarak görülür ve bu nedenle özenle yetiştirilir, eğitilir, eldeki imkânlar olabildiğince kullanılarak gereksinimleri karşılanmaya çalışılır (Törüner ve Büyükgöncü, 2002). Çocuğun bu bağlamda kendini bir yere ait ve güvende hissettiği yer, doğduğu ve büyüdüğü ailesidir.

Biyolojik, ekonomik, eğitsel, dinsel ve boş zamanları değerlendirme işlevlerinde bulunan aile, toplumun devamında önemli bir rol üstlenmiştir. Dünyada ve Türkiye’de yaşanan değişimler, ailenin dinamikleri üzerinde etkili olmuştur. Ailenin kurulmasından sürdürülmesine ve çocuk sahibi olmaya kadar, bireylerin aileye bakışında farklılıklar olduğu söylenebilir. Aile bireysel özgürlüklerin kısıtlandığı bir ortam olarak görülmekte, boşanma kolaylaşmakta, tek ebeveynli aileler çoğalmakta, annelik ve çocuk sahibi olmak bireysel beklentiler ve kariyer arzusu sonucu ikinci planda kalabilmektedir. Haz ve tüketim ekseninde düşünülen yaşam tarzları neticesinde, kadın ve cinsiyet rollerine bakış açısı değişmektedir. Endüstrileşmenin etkisiyle modernlik adı altında ailenin geleneksel rollerinden uzaklaştığı görülmektedir. Bizzat değeri ifade eden ailenin, yaşanan sorunlar ve değişimler sonucundaki etkisi toplumun genelinde kendisini göstermektedir (Ekşi vd, 2010).

Değerler belli bazı özellikleri taşırlar. Örneğin; değerler değer yargılarının etkisindedirler, davranışları etkilemektedirler, belirli bir topluma ve belirli zamana aittirler, değerlerin kabul edilmesinde duygusallık önemlidir, değerler belirli bir hiyerarşik yapıya sahiptirler. Değerler ayrıca bireyin kişiliğinin ahlaki, dinsel, estetik, fiziksel veya sosyal değişik boyutlarını kapsamaktadırlar (Quisumbing ve de Leo, 2005). Modernleşme, şehirleşme ve sanayileşme aile yapısını değiştirmiş ve toplumda çekirdek aile düzeni hakim olmuştur. Bu durum, geleneksel değerleri tamamen ortadan kaldırmasa da kültürel değerlerin ailede temsil edilmesini önemli kılmıştır (Karadağ, 2012). Çeşitli kaynaklarda değerler saygı, sevgi,

cesaret, sorumluluk, doğruluk, hoşgörü ve nezaket, adalet, onurlu olma gibi sıralanırken (Koç ve Akdoğan, 2018; Martorella, 2001) bilimsel, ekonomik, sosyal, estetik, mesleki, bireysel, toplumsal ve dini değerler, ahlaki veya ahlaki olmayan değerler, amaç veya araç değerler olarak da ele alınabilmektedir (Özer ve Aktaş, 2019). Aileye ilişkin değerlerin ise geleneksel aile değerleri, cinsellik, anne-çocuk ilişkisi, çocuğun değeri, karar alma süreçleri, evliliğe bakış, kadının rolleri, farklı yaklaşımlar, sosyo-ekonomik değer, akraba ilişkileri, duygusal bağ, sadakat ve aile içi şiddet olarak ele alındığı görülmektedir (Ekşi vd., 2010).

Aile değerlerine yönelik çalışmalar incelendiğinde, Ekşi ve arkadaşları (2010) tarafından Türkiye’de Aile Değerleri araştırması, Abay ve Demir (2014) tarafından belli parametrelere göre kuşaklararası sosyal değişme, Ekşi ve arkadaşları (2015) tarafından Almanya’da ikamet eden Türklerin aile değerleri, televizyon reklamlarında aileye ilişkin değerlerin temsili (Karadaş, 2012), üniversite öğrencilerini aile değerlerine yönelik görüşleri (Özyürek, Çetin ve Erakman, 2016) konularında çalışmalara rastlanmıştır. Ailelerin sahip olduğu değerlerin incelenmesinin, günümüz toplumda değerlerle ilgili olumsuzlukların önlenmesinde yapılacak çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Halen değer eğitimden birinci derecede sorumlu kurumun aile olarak görüldüğü ve değer kazanımının ailede başladığından hareketle bu çalışmada, yetişkin bireylerin aile değerlerine ilişkin görüşlerini incelemek amaçlanmıştır. Çalışmada, “Cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, meslek ve çocuk sayısına göre aile değerleri arasında fark var mıdır?” Sorularına cevap aranmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Betimsel tarama modelinin benimsendiği çalışmada, var olan durumu aydınlatmak (Sönmez ve Alacapınar, 2011), yetişkinlerin aile değerlerini mevcut haliyle ortaya koymak hedeflenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu, kendilerine ulaşılabilen ve çalışmaya katılmaya gönüllü 201 kişiden oluşmuştur. Çalışma grubundaki kişiler 18 yaş üzerinde olup 141’i kadın ve 60’ı erkektir. Tablo 1’de bazı kişisel bilgiler sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Kişisel Bazı Bilgilerinin Frekans ve Yüzdeleri

Yaş	n	%	Gelir Durumu Algısı	n	%
30 Yaş ve Altı	56	27,9	Düşük	14	7,0
31 yaş ve üzeri	145	72,1	Orta	174	86,6
			Yüksek	13	6,5
Öğrenim Durumu			Mesleği		
İlköğretim	22	10,9	Çalışmıyor	71	35,3
Lise	37	18,4	Profesyonel	53	26,4
Önlisans	76	37,8	Memur	39	19,4
Lisans	39	19,4	Serbest meslek	38	18,9
Yüksek lisans	27	13,4			
Evlilik Durumu			Çocuk Sayısı		
Bekar	27	13,4	Yok	44	21,9
1-10 Yıllık Evli	10	5,0	Tek çocuk	41	20,4
11-20 Yıllık Evli	164	81,6	İki çocuk	80	39,8
			Üç ve daha fazla	36	17,9

Tablo 1’e göre, çalışma grubunun %27,9’u 30 yaş ve daha küçük, %72,1’i 31 yaş ve üzeri yaşta; %37,8’i ön lisans, %18,4’i lise ve %19,4’ü lisans mezunudur; %81,6’sı 11-20 yıllık evli ve %13,4’ü bekar; %86,6’sı gelirini düşük olarak belirtmiştir. Çalışma grubunun %35,3’ü çalışmamakta, %26,4’ü öğretmen veya doktor gibi profesyonel mesleğe sahip, %19,4’ü memur ve %18,9’u serbest meslekte çalışmaktadır; %21,9’unun çocuğu yokken %78,1’inin çocuğu vardır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Katılımcıların aile değerlerinin belirlenmesinde, Aile Değerleri Ölçeği kullanılmıştır. Ekşi ve arkadaşlarının (2010) 18-52 yaş arası 313 kişiyle geliştirdiği, toplam 59 madde ve 13 alt boyuttan oluşan ölçek Kesinlikle Katılmıyorum (1 puan) Kesinlikle Katılıyorum (5 puan) ifadesine doğru derecelendirilmiş beşli likert tipindedir, 20 madde tersine puanlanmaktadır. Ölçek alt boyutları şu

şekildedir: **Geleneksel Aile Değerleri (GAD)**; (5 madde) ailenin geleneksel bakış açısıyla değerlendirildiğini, **Cinselliğe Bakış (CB)**; (5 madde) cinsellik ve cinsel konularda daha fazla serbestlikten yana olmayı, **Anne-Çocuk İlişkisi (AÇ)**; (5 madde) çocuk bakımında annenin önemi ve anne-çocuk bağlantısının güçlü olması gerektiği, **Çocuğun Değeri (ÇD)**; (5 madde) ailede çocuk yetiştirme konusuna daha fazla önem verilmesini, **Karar Alma Süreçleri (KAS)**; (5 madde) ailede demokratik/katılımcı bir karar alma süreci olması gerektiğini, **Evliliğe Bakış (EB)**; (5 madde) evlilik ve evlilik kurumuna verilen önemi, **Kadın Rollerini (KR)**; (5 madde) kadının aile içinde konvansiyonel bakış açısıyla değerlendirildiğini, **Farklı Yaklaşımlar (FY)**; (5 madde) konvansiyonel olmayan değerlerin daha fazla benimsendiğini, **Sosyo-Ekonomik Değer (EkD)**; (5 madde) ailenin genel olarak sosyal ve ekonomik bir yapı şeklinde algılanması eğilimini ve kariyer merkezli yaşantıların tercih edildiği, **Akraba İlişkileri (AKI)**; (5 madde) akraba ilişkilerine verilen önemi ve geniş aileye yönelik olumlu bakışı, **Duygusal Bağ (DuB)**; (4 madde) aileye yönelik duygusal bağlılığın artması, **Sadakat (SAD)**; (3 madde) eşler arasındaki sadakate önem verilmesi ve **Şiddet (ŞİD)**; (2 madde) ailenin saadeti için uygulanan şiddetin meşru görülmesi şeklinde yorumlanmaktadır. Yüksek puan her alt boyut için olumlu olarak puanlanmaktadır. Ölçek Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı tüm ölçek için 0,89, alt boyutların için sırasıyla .95, .95, .95, .94, .93, .92, .93, .92, .92, .92, .90, .89 ve .99 olarak belirlenmiştir (Ekşi vd., 2010).

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, online katılımı ile toplanmıştır. Ölçek maddeleri ve değerlendirme ölçütü bilgisayar ortamına girilmiş, katılıma gönüllü olanların bilgisayar ortamında form maddelerini işaretleyerek kaydetmeleri istenmiştir. Kayıtlı bilgiler daha sonra istatistik programında değerlendirilmiştir. Veriler, normallik dağılımlarından yola çıkılarak t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiştir.

3. BULGULAR

Tablo 2’de, cinsiyet ve Tablo 3’te yaş değişkenine göre katılımcıların Aile Değerleri Ölçeği analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre Aile Değerleri Ölçeği Puanları t-Testi Sonuçları

Aile Değerleri Ölçeği	Cinsiyet	n	Ortalama	Standart Sapma	t	p																																																																																																																																	
Geleneksel Aile Değerleri	Kadın	141	9,87	3,10	1,886	0,061																																																																																																																																	
	Erkek	60	9,00	2,82			Cinselliğe Bakış	Kadın	141	19,63	2,03	0,066	0,948	Erkek	60	19,61	2,37	Anne-Çocuk İlişkisi	Kadın	141	14,75	2,29	-4,496	0,000*	Erkek	60	16,45	2,78	Çocuğun Değeri	Kadın	141	11,47	2,75	0,143	0,886	Erkek	60	11,41	2,35	Karar Alma Süreçleri	Kadın	141	12,19	2,55	2,308	0,022*	Erkek	60	11,35	1,92	Evliliğe Bakış	Kadın	141	17,41	2,97	3,583	0,000*	Erkek	60	15,80	2,77	Kadının Rollerini	Kadın	141	15,28	3,27	5,087	0,000*	Erkek	60	12,88	2,47	Farklı Yaklaşımlar	Kadın	141	18,67	2,39	0,889	0,375	Erkek	60	18,31	3,05	Sosyo-Ekonomik Değer	Kadın	141	13,52	2,86	1,479	0,141	Erkek	60	12,88	2,68	Akraba İlişkileri	Kadın	141	15,04	2,18	0,240	0,811	Erkek	60	14,96	2,37	Duygusal Bağ	Kadın	141	12,40	1,69	3,174	0,002*	Erkek	60	11,51	2,06	Sadakat	Kadın	141	11,95	2,14	-0,542	0,588	Erkek	60	12,13	2,01	Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*	Erkek
Cinselliğe Bakış	Kadın	141	19,63	2,03	0,066	0,948																																																																																																																																	
	Erkek	60	19,61	2,37			Anne-Çocuk İlişkisi	Kadın	141	14,75	2,29	-4,496	0,000*	Erkek	60	16,45	2,78	Çocuğun Değeri	Kadın	141	11,47	2,75	0,143	0,886	Erkek	60	11,41	2,35	Karar Alma Süreçleri	Kadın	141	12,19	2,55	2,308	0,022*	Erkek	60	11,35	1,92	Evliliğe Bakış	Kadın	141	17,41	2,97	3,583	0,000*	Erkek	60	15,80	2,77	Kadının Rollerini	Kadın	141	15,28	3,27	5,087	0,000*	Erkek	60	12,88	2,47	Farklı Yaklaşımlar	Kadın	141	18,67	2,39	0,889	0,375	Erkek	60	18,31	3,05	Sosyo-Ekonomik Değer	Kadın	141	13,52	2,86	1,479	0,141	Erkek	60	12,88	2,68	Akraba İlişkileri	Kadın	141	15,04	2,18	0,240	0,811	Erkek	60	14,96	2,37	Duygusal Bağ	Kadın	141	12,40	1,69	3,174	0,002*	Erkek	60	11,51	2,06	Sadakat	Kadın	141	11,95	2,14	-0,542	0,588	Erkek	60	12,13	2,01	Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*	Erkek	60	8,55	1,66								
Anne-Çocuk İlişkisi	Kadın	141	14,75	2,29	-4,496	0,000*																																																																																																																																	
	Erkek	60	16,45	2,78			Çocuğun Değeri	Kadın	141	11,47	2,75	0,143	0,886	Erkek	60	11,41	2,35	Karar Alma Süreçleri	Kadın	141	12,19	2,55	2,308	0,022*	Erkek	60	11,35	1,92	Evliliğe Bakış	Kadın	141	17,41	2,97	3,583	0,000*	Erkek	60	15,80	2,77	Kadının Rollerini	Kadın	141	15,28	3,27	5,087	0,000*	Erkek	60	12,88	2,47	Farklı Yaklaşımlar	Kadın	141	18,67	2,39	0,889	0,375	Erkek	60	18,31	3,05	Sosyo-Ekonomik Değer	Kadın	141	13,52	2,86	1,479	0,141	Erkek	60	12,88	2,68	Akraba İlişkileri	Kadın	141	15,04	2,18	0,240	0,811	Erkek	60	14,96	2,37	Duygusal Bağ	Kadın	141	12,40	1,69	3,174	0,002*	Erkek	60	11,51	2,06	Sadakat	Kadın	141	11,95	2,14	-0,542	0,588	Erkek	60	12,13	2,01	Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*	Erkek	60	8,55	1,66																			
Çocuğun Değeri	Kadın	141	11,47	2,75	0,143	0,886																																																																																																																																	
	Erkek	60	11,41	2,35			Karar Alma Süreçleri	Kadın	141	12,19	2,55	2,308	0,022*	Erkek	60	11,35	1,92	Evliliğe Bakış	Kadın	141	17,41	2,97	3,583	0,000*	Erkek	60	15,80	2,77	Kadının Rollerini	Kadın	141	15,28	3,27	5,087	0,000*	Erkek	60	12,88	2,47	Farklı Yaklaşımlar	Kadın	141	18,67	2,39	0,889	0,375	Erkek	60	18,31	3,05	Sosyo-Ekonomik Değer	Kadın	141	13,52	2,86	1,479	0,141	Erkek	60	12,88	2,68	Akraba İlişkileri	Kadın	141	15,04	2,18	0,240	0,811	Erkek	60	14,96	2,37	Duygusal Bağ	Kadın	141	12,40	1,69	3,174	0,002*	Erkek	60	11,51	2,06	Sadakat	Kadın	141	11,95	2,14	-0,542	0,588	Erkek	60	12,13	2,01	Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*	Erkek	60	8,55	1,66																														
Karar Alma Süreçleri	Kadın	141	12,19	2,55	2,308	0,022*																																																																																																																																	
	Erkek	60	11,35	1,92			Evliliğe Bakış	Kadın	141	17,41	2,97	3,583	0,000*	Erkek	60	15,80	2,77	Kadının Rollerini	Kadın	141	15,28	3,27	5,087	0,000*	Erkek	60	12,88	2,47	Farklı Yaklaşımlar	Kadın	141	18,67	2,39	0,889	0,375	Erkek	60	18,31	3,05	Sosyo-Ekonomik Değer	Kadın	141	13,52	2,86	1,479	0,141	Erkek	60	12,88	2,68	Akraba İlişkileri	Kadın	141	15,04	2,18	0,240	0,811	Erkek	60	14,96	2,37	Duygusal Bağ	Kadın	141	12,40	1,69	3,174	0,002*	Erkek	60	11,51	2,06	Sadakat	Kadın	141	11,95	2,14	-0,542	0,588	Erkek	60	12,13	2,01	Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*	Erkek	60	8,55	1,66																																									
Evliliğe Bakış	Kadın	141	17,41	2,97	3,583	0,000*																																																																																																																																	
	Erkek	60	15,80	2,77			Kadının Rollerini	Kadın	141	15,28	3,27	5,087	0,000*	Erkek	60	12,88	2,47	Farklı Yaklaşımlar	Kadın	141	18,67	2,39	0,889	0,375	Erkek	60	18,31	3,05	Sosyo-Ekonomik Değer	Kadın	141	13,52	2,86	1,479	0,141	Erkek	60	12,88	2,68	Akraba İlişkileri	Kadın	141	15,04	2,18	0,240	0,811	Erkek	60	14,96	2,37	Duygusal Bağ	Kadın	141	12,40	1,69	3,174	0,002*	Erkek	60	11,51	2,06	Sadakat	Kadın	141	11,95	2,14	-0,542	0,588	Erkek	60	12,13	2,01	Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*	Erkek	60	8,55	1,66																																																				
Kadının Rollerini	Kadın	141	15,28	3,27	5,087	0,000*																																																																																																																																	
	Erkek	60	12,88	2,47			Farklı Yaklaşımlar	Kadın	141	18,67	2,39	0,889	0,375	Erkek	60	18,31	3,05	Sosyo-Ekonomik Değer	Kadın	141	13,52	2,86	1,479	0,141	Erkek	60	12,88	2,68	Akraba İlişkileri	Kadın	141	15,04	2,18	0,240	0,811	Erkek	60	14,96	2,37	Duygusal Bağ	Kadın	141	12,40	1,69	3,174	0,002*	Erkek	60	11,51	2,06	Sadakat	Kadın	141	11,95	2,14	-0,542	0,588	Erkek	60	12,13	2,01	Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*	Erkek	60	8,55	1,66																																																															
Farklı Yaklaşımlar	Kadın	141	18,67	2,39	0,889	0,375																																																																																																																																	
	Erkek	60	18,31	3,05			Sosyo-Ekonomik Değer	Kadın	141	13,52	2,86	1,479	0,141	Erkek	60	12,88	2,68	Akraba İlişkileri	Kadın	141	15,04	2,18	0,240	0,811	Erkek	60	14,96	2,37	Duygusal Bağ	Kadın	141	12,40	1,69	3,174	0,002*	Erkek	60	11,51	2,06	Sadakat	Kadın	141	11,95	2,14	-0,542	0,588	Erkek	60	12,13	2,01	Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*	Erkek	60	8,55	1,66																																																																										
Sosyo-Ekonomik Değer	Kadın	141	13,52	2,86	1,479	0,141																																																																																																																																	
	Erkek	60	12,88	2,68			Akraba İlişkileri	Kadın	141	15,04	2,18	0,240	0,811	Erkek	60	14,96	2,37	Duygusal Bağ	Kadın	141	12,40	1,69	3,174	0,002*	Erkek	60	11,51	2,06	Sadakat	Kadın	141	11,95	2,14	-0,542	0,588	Erkek	60	12,13	2,01	Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*	Erkek	60	8,55	1,66																																																																																					
Akraba İlişkileri	Kadın	141	15,04	2,18	0,240	0,811																																																																																																																																	
	Erkek	60	14,96	2,37			Duygusal Bağ	Kadın	141	12,40	1,69	3,174	0,002*	Erkek	60	11,51	2,06	Sadakat	Kadın	141	11,95	2,14	-0,542	0,588	Erkek	60	12,13	2,01	Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*	Erkek	60	8,55	1,66																																																																																																
Duygusal Bağ	Kadın	141	12,40	1,69	3,174	0,002*																																																																																																																																	
	Erkek	60	11,51	2,06			Sadakat	Kadın	141	11,95	2,14	-0,542	0,588	Erkek	60	12,13	2,01	Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*	Erkek	60	8,55	1,66																																																																																																											
Sadakat	Kadın	141	11,95	2,14	-0,542	0,588																																																																																																																																	
	Erkek	60	12,13	2,01			Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*	Erkek	60	8,55	1,66																																																																																																																						
Şiddet	Kadın	141	9,23	1,19	3,290	0,001*																																																																																																																																	
	Erkek	60	8,55	1,66																																																																																																																																			

*p<0,05

Tablo 2’ye göre cinsiyet değişkeni ile Aile Değerleri Ölçeği AÇ, KAS, EB, KR, DuB ve ŞİD alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark vardır (p<0,05). KAS, EB, KR, DuB ve ŞİD alt boyutlarında erkeklerin

puanı kadınların puanından; AÇ alt boyutunda ise kadınların puanı erkeklerin puanından anlamlı düzeyde düşüktür.

Tablo 3. Yaşa Göre Aile Değerleri Ölçeği Puanları t-Testi Sonuçları

Aile Değerleri Ölçeği	Yaş	n	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Geleneksel Aile Değerleri	30 yaş ve altı	56	9,58	3,26	-0,080	0,937
	31 yaş ve üstü	145	9,62	2,96		
Cinselliğe Bakış	30 yaş ve altı	56	19,58	2,61	-0,175	0,861
	31 yaş ve üstü	145	19,64	1,93		
Anne-Çocuk İlişkisi	30 yaş ve altı	56	16,00	2,28	2,581	0,011*
	31 yaş ve üstü	145	14,97	2,61		
Çocuğun Değeri	30 yaş ve altı	56	11,37	2,33	-0,275	0,783
	31 yaş ve üstü	145	11,48	2,75		
Karar Alma Süreçleri	30 yaş ve altı	56	11,89	2,26	-0,191	0,849
	31 yaş ve üstü	145	11,96	2,47		
Evliliğe Bakış	30 yaş ve altı	56	17,48	3,09	1,626	0,106
	31 yaş ve üstü	145	16,71	2,94		
Kadının Roller	30 yaş ve altı	56	14,50	3,44	-0,182	0,856
	31 yaş ve üstü	145	14,59	3,17		
Farklı Yaklaşımlar	30 yaş ve altı	56	18,33	2,91	-0,770	0,442
	31 yaş ve üstü	145	18,65	2,47		
Sosyo-Ekonomik Değer	30 yaş ve altı	56	13,14	2,78	-0,594	0,553
	31 yaş ve üstü	145	13,40	2,84		
Akraba İlişkileri	30 yaş ve altı	56	14,82	2,32	-0,800	0,425
	31 yaş ve üstü	145	15,10	2,20		
Duygusal Bağ	30 yaş ve altı	56	11,78	1,77	-1,687	0,093
	31 yaş ve üstü	145	12,27	1,87		
Sadakat	30 yaş ve altı	56	11,55	2,76	-1,928	0,055
	31 yaş ve üstü	145	12,18	1,75		
Şiddet	30 yaş ve altı	56	8,75	1,78	-1,794	0,074
	31 yaş ve üstü	145	9,13	1,18		

*p<0,05

Tablo 3 incelendiğinde, yaş değişkeni ile Aile Değerleri Ölçeği AÇ alt boyut puanları arasındaki fark anlamlıdır (p<0,05). AÇ alt boyut puanı 30 yaş ve daha küçük yaştaki yetişkinlerde (Ort.: 16,00), 31 yaş ve üzeri yetişkinlere göre anlamlı ölçüde daha yüksektir (Ort.: 14,97).

Tablo 4'te, öğrenim durumu, Tablo 5'te meslek ve Tablo 6'da çocuk sayısı değişkenine göre katılımcıların Aile Değerleri Ölçeği analiz sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrenim Durumuna Göre Aile Değerleri Ölçeği Puanları ANOVA Sonuçları

Aile Değerleri Ölçeği	Öğrenim	n	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Geleneksel Aile Değerleri	İlköğretim	22	9,81	2,26	1,663	0,160
	Lise	37	9,40	2,54		
	Ön lisans	76	10,18	3,60		
	Lisans	39	8,69	2,70		
	Lisans üstü	27	9,48	2,76		
Cinselliğe Bakış	İlköğretim	22	20,20	2,22	2,139	0,077
	Lise	37	19,56	2,00		
	Ön lisans	76	19,17	2,50		
	Lisans	39	20,20	1,37		
	Lisans üstü	27	19,66	1,79		
Anne-Çocuk İlişkisi	İlköğretim	22	15,40	2,93	1,530	0,195
	Lise	37	14,37	2,34		
	Ön lisans	76	15,63	2,65		
	Lisans	39	15,30	2,24		
	Lisans üstü	27	15,22	2,59		
Çocuğun Değeri	İlköğretim	22	12,09	3,70	1,149	0,335
	Lise	37	11,56	2,58		

	Ön lisans	76	11,47	2,28		
	Lisans	39	10,74	2,65		
	Lisans üstü	27	11,77	2,57		
Karar Alma Süreçleri	İlköğretim	22	11,54	2,90	0,692	0,598
	Lise	37	11,78	2,21		
	Ön lisans	76	11,96	2,34		
	Lisans	39	11,84	2,25		
	Lisans üstü	27	12,59	2,69		
Evliliğe Bakış	İlköğretim	22	15,45	3,69	2,048	0,089
	Lise	37	16,62	2,32		
	Ön lisans	76	17,39	2,99		
	Lisans	39	17,87	3,16		
	Lisans üstü	27	17,33	2,73		
Kadının Roller	İlköğretim	22	13,50	3,47	1,580	0,181
	Lise	37	13,97	2,86		
	Ön lisans	76	14,86	3,69		
	Lisans	39	14,53	2,74		
	Lisans üstü	27	15,44	2,63		
Farklı Yaklaşımlar	İlköğretim	22	18,31	2,07	2,006	0,095
	Lise	37	18,43	2,36		
	Ön lisans	76	18,09	3,05		
	Lisans	39	19,15	2,27		
	Lisans üstü	27	19,44	2,10		
Sosyo-Ekonomik Değer	İlköğretim	22	13,54	2,32	1,150	0,334
	Lise	37	13,21	2,61		
	Ön lisans	76	13,51	2,99		
	Lisans	39	12,56	2,79		
	Lisans üstü	27	13,92	2,94		
Akraba İlişkileri	İlköğretim	22	15,09	2,02	1,008	0,405
	Lise	37	14,91	2,37		
	Ön lisans	76	15,36	2,35		
	Lisans	39	14,82	2,08		
	Lisans üstü	27	14,44	2,06		
Duygusal Bağ	İlköğretim	22	12,59	2,17	2,084	0,084
	Lise	37	12,13	1,84		
	Ön lisans	76	11,78	1,75		
	Lisans	39	12,71	1,65		
	Lisans üstü	27	11,92	1,99		
Sadakat	İlköğretim	22	11,68	2,47	1,058	0,379
	Lise	37	11,86	2,09		
	Ön lisans	76	11,89	2,10		
	Lisans	39	12,05	1,77		
	Lisans üstü	27	12,74	2,19		
Şiddet	İlköğretim	22	8,27	1,60	3,602	0,007*
	Lise	37	9,35	0,85		
	Ön lisans	76	8,82	1,54		
	Lisans	39	9,41	0,78		
	Lisans üstü	27	9,22	1,67	Fark:	1-4

*p<0,05

Tablo 4'e göre, katılımcıların öğrenim durumu ile Aile Değerleri Ölçeği ŞİD alt boyut puanları arasındaki fark anlamlıdır (p<0,05). Scheffe Testi ile incelendiğinde, farkın kaynağının ilköğretim mezunu ve lisans mezunları arasında olduğu görülmüştür. İlköğretim mezun yetişkinlerin ŞİD alt boyut ortalama puanı (Ort.: 8,27), lisans mezunlarının aynı puanından (Ort.: 9,41) anlamlı düzeyde düşüktür.

Tablo 5. Mesleğe Göre Aile Değerleri Ölçeği Puanları ANOVA Sonuçları

Aile Değerleri Ölçeği	Meslek	n	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Geleneksel Aile Değerleri	Çalışmıyor	71	9,50	2,71	1,185	0,316
	Profesyonel meslek	53	10,26	3,28		
	Memur	39	9,17	2,77		
	Serbest meslek	38	9,36	3,35		
Cinselliğe Bakış	Çalışmıyor	71	19,97	2,10	1,335	0,264
	Profesyonel meslek	53	19,20	2,03		
	Memur	39	19,53	2,40		
	Serbest meslek	38	19,68	2,01		
Anne-Çocuk İlişkisi	Çalışmıyor	71	14,80	2,36	1,543	0,205
	Profesyonel meslek	53	15,45	2,26		
	Memur	39	15,84	3,17		
	Serbest meslek	38	15,23	2,57		
Çocuğun Değeri	Çalışmıyor	71	11,42	2,87	1,061	0,367
	Profesyonel meslek	53	11,88	2,72		
	Memur	39	10,89	2,01		
	Serbest meslek	38	11,50	2,60		
Karar Alma Süreçleri	Çalışmıyor	71	11,85	2,53	1,127	0,339
	Profesyonel meslek	53	12,41	2,61		
	Memur	39	11,51	2,29		
	Serbest meslek	38	11,89	1,92		
Evliliğe Bakış	Çalışmıyor	71	16,43	2,87	7,461	0,000*
	Profesyonel meslek	53	18,39	3,03		
	Memur	39	15,76	2,47		
	Serbest meslek	38	17,00	2,97		
Kadının Roller	Çalışmıyor	71	14,11	2,86	3,658	0,013*
	Profesyonel meslek	53	15,77	3,59		
	Memur	39	13,87	3,27		
	Serbest meslek	38	14,44	3,03		
Farklı Yaklaşımlar	Çalışmıyor	71	18,53	2,06	0,182	0,908
	Profesyonel meslek	53	18,66	2,68		
	Memur	39	18,33	3,23		
	Serbest meslek	38	18,73	2,76		
Sosyo-Ekonomik Değer	Çalışmıyor	71	13,35	2,63	2,191	0,090
	Profesyonel meslek	53	14,05	3,18		
	Memur	39	12,61	2,676		
	Serbest meslek	38	10,02	2,63		
Akraba İlişkileri	Çalışmıyor	71	15,09	2,12	0,417	0,741
	Profesyonel meslek	53	15,11	2,11		
	Memur	39	15,12	1,82		
	Serbest meslek	38	14,65	2,92		
Duygusal Bağ	Çalışmıyor	71	12,29	1,79	1,001	0,394
	Profesyonel meslek	53	12,01	1,77		
	Memur	39	11,76	1,82		
	Serbest meslek	38	12,39	2,09		
Sadakat	Çalışmıyor	71	11,95	2,23	0,282	0,838
	Profesyonel meslek	53	12,22	2,33		
	Memur	39	11,84	1,58		
	Serbest meslek	38	11,97	2,00		
Şiddet	Çalışmıyor	71	8,95	1,34	1,321	0,269
	Profesyonel meslek	53	9,24	1,59		
	Memur	39	9,71	1,46		
	Serbest meslek	38	9,18	0,95		

*p<0,05

Tablo 5'e göre, katılımcıların öğrenim durumu ile Aile Değerleri Ölçeği EB ve KR alt boyut puanları arasındaki fark anlamlıdır (p<0,05). Avukat ve doktor gibi profesyonel bir mesleğe sahip olan yetişkinlerin Evliliğe Bakış ve Kadının rolleri alt boyut ortalama puanı (Ort.: 18,39, Ort.: 15,77), çalışmayan (Ort.:16,43, Ort.:14,11) ve memur olanların puanına göre (Ort.:15,76, Ort.: 13,87) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 6. Çocuk Sayısına Göre Aile Değerleri Ölçeği Puanları ANOVA Sonuçları

Aile Değerleri Ölçeği	Çocuk Sayısı	n	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Geleneksel Aile Değerleri	Yok	44	10,04	3,84	0,496	0,685
	Tek çocuk	41	9,70	3,22		
	İki çocuk	80	9,48	2,81		
	Üç ve daha fazla	36	9,27	2,11		
Cinselliğe Bakış	Yok	44	19,43	2,44	2,922	0,035*
	Tek çocuk	41	19,04	2,65		
	İki çocuk	80	19,63	1,93		
	Üç ve daha fazla	36	20,47	1,05		
						Fark: 2-4
Anne-Çocuk İlişkisi	Yok	44	15,90	2,19	2,976	0,033*
	Tek çocuk	41	15,31	2,81		
	İki çocuk	80	14,65	2,54		
	Üç ve daha fazla	36	15,75	2,53		
						Fark: 3-1, 2, 4
Çocuğun Değeri	Yok	44	11,56	2,50	0,150	0,930
	Tek çocuk	41	11,60	2,43		
	İki çocuk	80	11,31	2,43		
	Üç ve daha fazla	36	11,47	2,73		
Karar Alma Süreçleri	Yok	44	11,88	2,15	0,607	0,611
	Tek çocuk	41	12,29	2,59		
	İki çocuk	80	11,97	2,47		
	Üç ve daha fazla	36	11,55	2,38		
Evliliğe Bakış	Yok	44	17,22	3,17	1,132	0,337
	Tek çocuk	41	17,48	3,22		
	İki çocuk	80	16,72	2,72		
	Üç ve daha fazla	36	16,38	3,09		
Kadının Roller	Yok	44	15,68	3,58	2,441	0,066
	Tek çocuk	41	14,09	3,52		
	İki çocuk	80	14,43	2,92		
	Üç ve daha fazla	36	14,02	2,97		
Farklı Yaklaşımlar	Yok	44	18,11	2,45	0,614	0,607
	Tek çocuk	41	18,56	3,41		
	İki çocuk	80	18,73	2,37		
	Üç ve daha fazla	36	18,75	2,23		
Sosyo-Ekonomik Değer	Yok	44	13,43	2,98	0,110	0,954
	Tek çocuk	41	13,43	2,58		
	İki çocuk	80	13,32	3,00		
	Üç ve daha fazla	36	13,11	2,54		
Akraba İlişkileri	Yok	44	14,43	2,32	3,827	0,011*
	Tek çocuk	41	15,87	2,77		
	İki çocuk	80	15,13	1,86		
	Üç ve daha fazla	36	14,52	1,93		
						Fark: 1-2
Duygusal Bağ	Yok	44	11,61	1,79	2,232	0,086
	Tek çocuk	41	12,24	1,68		
	İki çocuk	80	12,13	1,94		
	Üç ve daha fazla	36	12,66	1,82		
Sadakat	Yok	44	11,63	1,97	1,283	0,281
	Tek çocuk	41	11,87	2,61		
	İki çocuk	80	12,35	1,92		
	Üç ve daha fazla	36	11,86	1,91		
Şiddet	Yok	44	9,09	1,49	1,779	0,153
	Tek çocuk	41	8,60	1,82		
	İki çocuk	80	9,21	1,16		
	Üç ve daha fazla	36	9,02	0,99		

*p<0,05

Tablo 6'ya göre, katılımcıların çocuk sayısı ile Aile Değerleri Ölçeği CB, AÇ ve Aİ alt boyut puanları arasında anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Üç ve daha fazla çocuğu olan yetişkinlerin CB alt boyut puanı (Ort.: 20,47) tek çocuğu olanların puanına göre (Ort.: 19,04) anlamlı düzeyde daha yüksektir. İki çocuğa sahip yetişkinlerin AÇ alt boyut puanı (Ort.:14,65) çocuğu olmayan veya ikiden fazla çocuğu olanlara

göre daha düşük; hiç çocuğu olmayanların Aİ alt boyut puanı (Ort.: 14,43) bir çocuğu olanların puanına göre (Ort.: 15,87) anlamlı düzeyde daha düşüktür.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Yetişkinlerin aile değerlerinin incelendiği bu çalışmada, kadınların erkeklere göre daha fazla aile içinde karar alma sürecinin demokratik olması ve kadının aile içindeki rolünün anlaşmaya dayalı olması gerektiği görüşünde oldukları, aileye duygusal bağlılıklarının fazla olduğu ve ailenin saadeti için şiddeti meşru görme oranlarının erkeklerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgular, toplumda geleneksel ataerkil ile yapısının halen baskın olduğunu düşündürmektedir. Oysa aile içinde hem kadının hem de erkeğin önemli bir yeri vardır ve yapılan pek çok çalışma, annelerin olduğu kadar babaların da aile içinde, özellikle çocukların gelişimindeki önemine vurgu yapmaktadır (Akt.: Dermott, 2014). Bunun yanında günümüzde, şiddet toplumların önemli bir sorunu olarak görülmektedir. Erkeğin kadına ve çocuğa karşı uyguladığı şiddeti tanımlayan aile içi şiddet ise, en yaygın olan şiddet türüdür. Şiddetin asıl kaynağının toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve geleneksel/ataerkil aile yapısından kaynaklandığı söylenebilir (Kızmaz, 2006). Türkiye’de de aile içi şiddet yaygın olarak görülmekte, yaşanan sorunlar mahrem kabul edilmekte, kadınlar ise bu duruma bir çıkış yolu bulamamaktadırlar. Kadınların, erkeklere göre aile içi şiddeti meşru görme oranının fazla olması, kadınların bu durumu daha çok kanıksamış olmaları şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmada, erkeklerin kadınlardan daha fazla çocuk bakımı hususunda annenin ön planda olması ve anne-çocuk bağlantısının güçlü olması gerektiği görüşünde oldukları belirlenmiştir. Anne-babanın aile içindeki rolü bazen benzer bazen farklı ve birbirini tamamlayıcı olabilmektedir. Sosyal Rol Kuramına göre, bireyler kişisel bazı özellikler yanında çevresel özelliklerin etkisiyle farklı davranış özellikleri kazandıklarından bu durum değişiklik gösterebilmektedir. Toplumda kadın ve erkek cinsiyet rollerinin farklı bakış açısıyla ele alınışını, Biyolojik Kuram erkek ve kadının farklı biyolojik özelliklerine dayalı olarak açıklamaktadır. Kadının biyolojik olarak anne rolünü üstlenmesi yanında toplumun beklentileriyle birlikte ailenin ihtiyaçlarını karşılamaya doğru devam etmektedir (Sert Ağır, 2017). Bulgulara göre aile içinde, kadınlar geleneksel yapının dışına çıkılması gerektiği görüşünde iken erkekler açısından halen annenin çocukla ilgili görev ve sorumluluklarının daha ağır bastığı söylenebilir. Bu bulgular da yine toplumdaki aileye ilişkin geleneksel bakış açısının yoğunlukta olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmada, yaşı 30 ve daha küçük olan bireylerin, yaşı daha büyük olanlara göre çocuk bakımı hususunda annenin ön planla olması ve anne-çocuk bağlantısının güçlü olması gerektiği görüşünde oldukları belirlenmiştir. Değerlere ilişkin görüşlerde yaş önemli bir ölçüt olabilir ve zamana bağlı olarak kuşaklar arası değişim görülebilir. Abay ve Demir (2014) çalışmalarında, özellikle otorite, saygı ve dindarlık gibi soyut kavramları tanımlanmada kuşaklararası farkın daha belirgin olduğunu belirlemişlerdir. Toplumsal değişme süreciyle beraber, gençlerde daha fazla bilinçlenme yaşanmaya başlamıştır. Buna bağlı olarak, çalışmada 30 yaşın altındaki bireylerin anne ve çocuk ilişkisinin önemini daha fazla benimsedikleri söylenebilir.

Çalışmada, lisans mezunlarının ilköğretim mezunlarına göre ailenin saadeti için şiddeti meşru görme durumlarının daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması (2008) sonucunda, kadının aile içi şiddet görmesinin haklı gerekçeleri olabileceği görüşü lise düzeyinde ve daha fazla eğitime sahip kadınlarda %5,3 iken ilkökul mezunlarında %46,9 bulunmuştur (Akt.: Başar ve Demirci, 2015). Öğrenim durumuna ilişkin, bu bulgunun çalışma bulgularından farklı olduğu görülmektedir. Şiddetle ilgili etmenlerden biri eğitimidir ve özellikle ilkökul düzeyinde öğrenime sahip kadınların daha fazla şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir (Ediz ve Altan, 2017). Lisans mezunu bireylerin geleneksel rolleri benimsedikleri ve bu durumun şiddeti kabul düzeyi üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Bedir ve arkadaşları (2017) şiddet gören kadınlarla yaptıkları çalışmada, katılımcıların %53,9’unun şiddet algısının şiddet tanımıyla uyumlu olmadığını, öğrenim düzeyi arttıkça şiddet algısının doğru olma durumunun da arttığını belirlemişlerdir. Bu çalışmada, şiddetin tanımına yönelik algının doğru olup olmadığı belirlenmemiş olup katılımcıların şiddetin tanımıyla ilgili algılarının doğru olmadığı düşünülebilir.

Çalışmada, öğretmen veya doktor gibi profesyonel bir mesleğe sahip olanların çalışmayan veya memur olanlara göre daha fazla evlilik kurumuna önem verdikleri ve kadını konvansiyonel bir bakış açısıyla

değerlendirdikleri belirlenmiştir. Evlenen bireyleri farklı bir sosyal statüye dahil eden evlilik ve evlilik kurumuna bakış, farklı değişkenlerden etkilenmektedir. Evlilik kurumuna bakış ve kadının aile içindeki geleneksel rollerinde, yaşanan yerin etkili olduğu gözlemlenmiştir (Aktepe ve Tahiroğlu, 2016). Evli bireyler, evliliğin devamını sağlama konusunda daha olumlu görüşlere sahip olabilirler. Özellikle, evli olan kadınların ailedeki birlikteliğin devamını sağlamak isteğiyle uzlaşmayı ön planda tutmak istemektedirler (Fındıkoğlu, 1991). Aile kurumu, evlilikle başlamaktadır. Kültürel bir yapının ürünü olan evlilik ve aile kurumu, gündelik hayatın bir parçasıdır ve değer aktarımında aracılık etmektedir. Ediz ve Altan (2017), çalışmalarında en fazla şiddet gören kadınların herhangi bir işte çalışmadıklarını ve bir gelirlerinin olmadığını belirlemişlerdir. Profesyonel meslek sahibi olmanın öğrenim durumuyla yakından ilişkili olduğu düşünüldüğünde, çalışmanın öğrenim durumuyla aile içi şiddete bakış açısına ilişkin sonuçlarının birbirini desteklediği, öğrenim durumu yüksek ve profesyonel bir mesleğe sahip katılımcıların geleneksel aile yapısını daha fazla kabul ettikleri söylenebilir.

Çalışmada, üç ve daha fazla çocuğu olan yetişkinlerin tek çocuğu olanlara göre cinsellikle ilgili konularda daha fazla serbestlikten yana oldukları, iki çocuğa sahip olanların çocuk bakımı konusunda annenin ön planda olması ve anne-çocuk arasında güçlü bir bağ olması gerektiği görüşünde oldukları belirlenmiştir. Çocuk sahibi olup olmama durumu ve çocuk sayısı, eşler arasındaki iletişim ve uyumu etkilemektedir. Çocuk sahibi olan bireylerin, çocukla ilgili sorumluluklardan kaynaklanan sorunları olabilir. Karadağ (2015) yaptığı çalışmada, çocuğu olan çiftlerin evlilikteki uyumlarının düşük olduğunu belirlemiştir. Yapılan bazı araştırmalarda, cinsellikle ilgili çatışmaların zaman içinde arttığını göstermektedir. Çocuk sayısı fazla olan bireylerin evlilik sürelerinin de fazla olduğu düşünüldüğünde, bu bilginin çalışma bulgularını desteklediği söylenebilir. Günümüzde ailenin geçimini sağlama sorumluluğunu kadın da üstlenmiştir. Bu nedenle, çocuk bakımı sorumluluğunu erkekler de almaya başlamışlardır. Buna rağmen, kadınlar ev ve çocuklarla ilgili daha fazla sorumluluk üstlenmektedirler (Eşsizozlu vd., 2012).

Yine çalışmada, hiç çocuğu olmayanların ise geniş aileye ve akraba ilişkilerine daha az önem verdikleri belirlenmiştir. Geleneksel aile değerlerinde, akrabalık ilişkilerinin daha ön planda olduğu düşünülebilir. Ekşi ve arkadaşları (2015), Almanya’da yaşayan Türklere yaptıkları çalışmalarında küçük yaşlarda evlenmiş olma ve çocuk sayısının fazlalığı gibi özelliklerin geleneksel aile değerlerinin devam ettirilmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ailenin kültürel bir değer olduğunu düşünmekle çocuk sayısının fazla olması paralel olarak ilerlemektedir. Ailenin çocuk sahibi olup olmaması veya çocuk sayısı, akrabalık ilişkilerinin yönünü de etkileyebilmektedir (Şeker, 2015). Gölçük (2007), çalışmasında bireylerin akrabalarıyla görüşme nedenlerinin %4,1 çocuğuna bakıyor olması olduğunu, %71,5 en sık anne-babayla görüşüldüğünü ve diğer akrabalarla görüşme oranlarının oldukça düşük olduğunu belirlemiştir. Bu çalışmayla ilişkilendirildiğinde, özellikle çocuk sahibi olmayanların akrabalarla ilişkilere daha az önem vermeleri hızlı kentleşmeyle ve çekirdek aileyle dönüşümün artmasıyla açıklanabilir.

Sonuç olarak; geçmişten günümüze aile içi ilişkiler incelendiğinde, toplumsal değişime uyum sürecinin etkisinden söz edilebilir. Aile değerlerinde bireysel, ailesel, çevresel ve toplumsal faktörler etkili olmaktadır. Dünyada yaşanan değişimlerle birlikte, ailelerin ve dolayısıyla aile değerlerinin de değişime uğraması kaçınılmazdır. Fakat önemli olan, toplumda kabul gören toplumsal, dini, ahlaki, kültürel vb. açıdan ele alınan değerlerin aile kültürü içerisinde sürdürülmesi ve bir sonraki nesile aktarımının sağlanmasıdır.

Bilgilendirme/Acknowledgement: Bu çalışma, 18-19 Mayıs 2019 tarihinde İstanbul’da düzenlenen “2nd International Congresses on New Horizons in Education and Social Sciences (ICES - 2019)” da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Abay, A. ve Demir, S. (2014). Belli parametrelere göre kuşaklararası sosyal değişme (aile değerleri üzerine bir karşılaştırma). *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)*, 9(1), 125-151.
- Aktepe, V. ve Tahiroğlu, M. (2016). *Değerler eğitimi yaklaşımları ve etkinlik örnekleri*. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 4, 361-384.
- Aydın, M. Z. (2017). *Eğitim sistemimizde değerler eğitiminin önemi*. 15 Temmuz 2019 tarihinde <http://yenidunyadergisi.com/egitim-sistemimizde-degerler-egitiminin-onemi/> adresinden erişildi.
- Aydın, M. Z. ve Akyol Gürler, Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi yöntemler etkinlikler kaynaklar*. Ankara: Nobel.
- Başar, F. ve Demirci, N. (2015). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve şiddet. *KASHED*, 2(1), 41-52.
- Bedir, N., Ekerbiçer, H. Ç., İnci, M. B., Köse, E., ... ve Kılıç, Z. (2017). Sakarya'da yaşayan bir grup kadının şiddet algı durumları ve bunu etkileyen faktörler. *Sakarya Tıp Dergisi*, 7(4), 188-196.
- Dermott, E. (2014). *Intimate Fatherhood: A Sociological Analysis*. UK: Routledge.
- Ediz, A. ve Altan, Ş. (2017). Türkiye'de kadına yönelik şiddet üzerine bir alan araştırması. *TBB Dergisi*, (Özel Sayı), 397-409.
- Ekşi, H., Erkilet, A., Otrar, M., Durmuş, A., Erdoğan, A., Kılınç, C., Kızıllan, N. ve Gökçek, Y. Z. (2010). *Medya Profesyonellerinin ve Medyanın Aile Algısı*. Ankara: ASAGEM.
- Ekşi, H., Demirci, İ., Yıldız, C. ve Ekşi, F. (2015) Almanya'da yaşayan Türk göçmenlerinin aile değerleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 41-82.
- Ergene, T. (1999). *Effectiveness of test anxiety reduction programs: A meta-analysis review*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ohio University, Ohio.
- Eşsizoğlu, A., Yenilmez, Ç., Güleç, G. ve Yazıcıoğlu, Y. (2012). Aile yapısı ve ilişkileri (Ed. Ç. Yenilmez). *Aile ile ilgili temel kavramlar*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2-20.
- Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*. (çev. Hüseyin Özel, Cemal Güzel). Ankara: Ayraç.
- Gölçük, M. (2007). *Kentleşme sürecinde akrabalık ve komşuluk kültürü (Afyonkarahisar örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Karadağ Ş. (2015). *Evlilik uyumu ilişkisinde aile içi iletişimin rolü: Konya örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Karadaş, N. (2012). Televizyon reklamlarında aileye ilişkin değerlerin temsili. *Selçuk İletişim*, 7(3), 78-89.
- Kızıler, H. ve Canikli, İ. (2015). *Değerler eğitimi*. Karabük: Deneme.
- Kızmaz, Z. (2006). Şiddetin soyo-kültürel kaynakları üzerine sosyolojik bir yaklaşım. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 247-267.
- Koç, R. ve Akdoğan, H. (2018). Çocuklarda değer aktarımının önemi. *The Journal of Academic Social Science Studies-JASSS*, 65, 1-16.
- Martorella, P. H. (2001). *Teaching social studies in middle and secondary schools*. New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Özer, M. ve Aktaş, B. Ç. (2019). Değerler eğitimi devamlılığı: Okul öncesi eğitim programından hayat bilgisi öğretim programına. *İlköğretim Online*, 18(1), 389-405.

- Özyürek, A., Çetin, A. ve Erakman, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin aile değerlerine bakışı. *Eğitimde Gelecek Arayışları Dünden Bugüne Türkiye’de Beceri, Ahlak ve Değerler Eğitimi Uluslararası Sempozyumu Kitabı,1*, 417-440, 16-18 Nisan 2015/Bartın. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi.
- Quisumbing, L. R. ve de Leo, J. (Eds.) (2010). *Learning to do: values for learning and working together in a globalized world. Report prepared by The Asia Pasific Network for International Education and Values Educaation in Partnership with UNESCO-UNVEOK International Centre for Technical and Vocational Education and Training Sourcebook*. Germany: Bonn. 21 Temmuz 2019 tarihinde <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED495380.pdf> adresinden erişildi.
- Sert Ağır, M. (2017). Anne-çocuk ilişkisinin kalitesinde annelerin ruh sağlığının ve psikolojik iyi olma halinin önemi: “Pilot çalışma: Küçük grup çalışması”. *Istanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 30-51.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Şeker, C. (2015). *Yahudilikte evlilik ve cinsellik anlayışı/ahlakı*. Erzurum: İlted.
- Törüner, E.K. ve Büyükgönenç, L. (2012). *Çocuk sağlığı temel hemşirelik yaklaşımları*. Amasya: Göktaş.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Güncel Türkçe sözlük*. Ankara: TDK Yayınları. 21 Temmuz 2019 tarihinde <http://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (2019). 15 Temmuz 2019 tarihinde <https://www.icisleri.gov.tr/illeridairesi/turkiye-cumhuriyeti-anayasasi> adresinden erişildi.
- 2709 no’lu 18/10/1982 tarihli kanun. 9/11/1982 Sayılı Resmi Gazete. 5(22), 3.
- Zajda, J. (2014). Vaules education. In D. Phillips (ed.). *Encyclopedia of Educational Theory and Philosophy*. USA: Thousand Oaks, Sage.